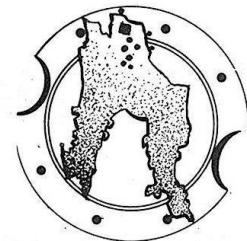

Τσούνι: πλατεία Αγίου Νικολάου. Στο βάθος ο Κλαδάς.

Καρυές

Η ΑΡΑΧΟΒΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΝΩΝΑ Τ. ΔΗΜΟΥ ΟΙΝΟΥΝΤΟΣ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ • ΕΤΟΣ 40 • ΦΥΛΛΟ 23 • ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1991 • ΨΑΡΡΩΝ 10 ΚΗΦΗΣΙΑ 145 61

Η ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ

Πάντοτε η απογραφή των πληθυσμών έχει μεγάλη σημασία όχι μόνο για η Στατιστική Υπηρεσία που επεξεργάζεται τα αποτελέσματα, αλλά για τη μελέτη και τον προγραμματισμό της ζωής των κατοίκων.

Τα απογραφόμενα στοιχεία είναι πολλά: "άνθρωποι και ζά, σπίτια και χωράφια" είναι κάποιος απογραφέας αστειεύσιμος. Τα ζά τα χωράφια και τα σπίτια, ασφαλώς θα γράφτηκαν σωστά, αλλά ο αριθμός των μόνιμων κατοίκων είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων... του καιρού και των μεταφορικών μέσων.

Αυτή τη φορά έκανε τσουχτερό κρύο και ο καιρός ήταν βροχερός με αποτέλεσμα να μην ξεκινήσουν αρκετοί από την πρωτεύουσα για να απογραφούν στο χωριό τους.

Πολλές κοινότητες ναύλωσαν πούλιμαν που μετέφεραν δωρεάν συγγενείς και φίλους στα χωράφια για απογραφή.

Στην απογραφή του 1981 ένα πούλιμαν που έβαλε στο Σωκράτης Γρηγόρης από το Τσούνι ανέβασε τους κατοίκους της Μεγάλης Βρύσης σε 66 και έτσι κατάφερε το χωριό να ηλεκτροφωτιστεί, αφού η ΔΕΗ απαιτεί τουλάχιστον 50 κατοίκους για να δώσει ρεύμα. (Μητράβο στην πρωτοβουλία του Σωκράτη!)

Παραθέτουμε τα αποτελέσματα της απογραφής των χωριών του Πάρνωνα με αλφαριθμητική σειρά.

1991 1981

Αφησσού	600	521
Βαμβακού	188	357
Μεγάλη Βρύση	39	66
Βαρβίτσα	180	137
Βασσαράς	373	394
Βουτιάνοι	316	285
Βρόσθενα	425	486
Θεολόγος	402	363
Καρυές	661	665
Κλαδάς	394	364
Κονιδίτσα	241	214
Σελλασία	486	523
Σκούρα	482	580

Σημ. Η Βαμβακού και η Μεγάλη Βρύση αποτελούν μία Κοινότητα και το Τσούνι ανήκει στο Δήμο Σπαρτιατών.

ΤΟ ΤΣΟΥΝΙ ΜΕΓΑΛΩΝΕΙ

Αν και δεν έχουμε τα στοιχεία της φετινής απογραφής για το Τσούνι (αφού ανήκει στο Δήμο Σπαρτιατών) εν τούτοις είναι ολοφάνερο ότι το χωριούδικι αυτό μεγαλώνει προς όλες τις κατευθύνσεις.

Πάνω στο Τσαροβούνι κτίζονται ωραίότατα σπίτια, μετά την κατάτμηση του λόφου που έγινε από τους κληρονόμους Ηλία Γρηγόρη. Χαμηλά, δεξιά και αριστερά του δρόμου Σπάρτης - Τρίπολης τα σπίτια πλησιάζουν τη γέφυρα του Ευρώτα, η οποία αντικαθίσταται με νέα, σύγχρονα προδιαγραφών. (Επίσης νέα γέφυρα κατασκευάζεται στην Κελεφίνα).

Οι νέοι οικιστές είναι κυρίως Βρεσσιανίτες και Αγιοπετρίτες και ακολουθούν οι Αραχοβίτες. Ευτυχώς με νόμο τα οικόπεδα για να είναι άρτια πρέπει να είναι τουλάχιστον 1 στρέμμα, και έτσι θα διατηρήσει το χωριό τις ομορφιές του, με τους κήπους και τα πορτοκαλοπεριβόλα.

Η εκκλησία του Προφήτη Ηλία, που έχτισε ο Στράτης Πετροπαύλης τελείωσε. Έγινε πολύ όμορφη και ψηλά από το λόφο δεσπόζει στη γύρω περιοχή, με ωραία θέα προς το Θεολόγο, Κλαδά, Μυστρά, Σπάρτη.

Την Κυριακή 12 Μαΐου με μεγαλοπρέπεια και μεγάλη κατάνυχη έγιναν τα εγκαίνια από το Σεβασμότατο Μητροπολίτη Σπάρτης κ. Ευστάθιο και όλους τους ιερείς της Ιεράς Μητροπόλεως Σπάρτης και όλων των ενοριών του νομού. Πολύ κόσμος είχε έλθει από Θεολόγο, Σπάρτη, Αφησσού και φυσικά όλοι οι Τσουναίοι και Κλαδαίοι.

Ακολούθησε γεύμα στη μεγάλη αίθουσα (παλαιό σχολείο) δίπλα στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Ωραιότατα φαγητά είχαν ετοιμάσει πολλές νοικοκυρές από το Τσούνι και το Κλαδά.

Ο Στράτης Πετροπαύλης ήταν πολύ συγκινημένος και ευτυχισμένος που αξιώθηκε να ολοκληρώσει ένα τάμα, το οποίο θα διαωνίσει το όνομά του γιατί συνδέθηκε άρρωκτα με ένα έργο, που θα το χαίρονταν πολλές γενιές ανθρώπων, ντόπιων και ξένων.

Α.Γ.Π.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΒΑΜΒΑΚΙΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Αθήνα 17 Μαΐου, 1991

Προς την εφημερίδα "ΚΑΡΥΕΣ"

Στα πλαίσια της φιλοξενίας που επιφυλάξατε σε προηγούμενες επιστολές μας κινείται και η επιστολή αυτή, η οποία καταγράφει δραστηριότητες του Συνδέσμου των Απανταχού Βαμβακιτών Αθήνας και γεγονότα που περιορίζονται χρονικά στο πρώτο μισό του 1991.

Στις 17 Φεβρουαρίου 1991, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα εκκλησιασμός με αρτοκλασία και ετήσια γενική συνέλευση, με συμμετοχή συμπατριωτών που κατοικούν στην Αθήνα και στον Πειραιά. Θέματα που κυριάρχησαν ήταν ο διοικητικός και οικονομικός απολογισμός, καθώς και η επίδοση τιμητικών διπλωμάτων σε δωρητές και ευεργετές, όπως προέκυπτε από την ειδική πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου. Η ανακήρυξη δωρητών και ευεργετών επιβράβευσε φυσικά και νομικά πρόσωπα, που η δραστηριότητά τους συντέλεσε ουσιαστικά στην πραγμάτωση και πρόδοιο αντίστοιχα δύο μεγάλων έργων στη Βαμβακού:

Για την προσφορά τους στην επαναλειτουργία του καφενείου απονεμήθηκε δίπλωμα στους: **Μαρία Χούπη, Μαρία Βετούλη και Βασίλειο Χούπη**, που ανακρύψανται δωρητές. Για τον ίδιο λόγο απονεμήθηκε δίπλωμα στο **"Ίδρυμα Βασιλείου και Ζωής Λούπου"** εις μνήμην των, οι οποίοι και ανακηρύχτηκαν ευεργέτες. Και τέλος, προς την εταιρεία PATERSON - CHOONIS απε-

στάλη δίπλωμα ευεργέτου που δικαιολογείται από την έως και σήμερα προσφορά της στην ανέγερση του ξενώνα.

Θα άντειεισθεί ότι μετά την εκδήλωμένη αδυναμία της ως άνω εταιρείας για πρατείδω οικονομική στήριξη του έργου, το Δ.Σ. απευθύνθηκε προς συμπατριώτες του εξωτερικού τους οποίους και προέτρεψε στην διεξαγωγή εράνου, το αποτέλεσμα του οποίου θα παρείχε την δυνατότητα στην συνέχιση των εργασιών και πιθανότητα στην τελειοποίηση του ξενώνα.

Ανταποκρινόμενος σ' αυτό το κλέμα ο κ. **Γεώργιος Λούπος** έστειλε επιταγή ύψους 6.500.000 δραχμών, ποσό που συνάθροισε τις ευγενικές προσφορές συμπατριωτών μας σε Αγγλία και Αφρική. Οι ευχαριστίες μας προς όλους όσους συντέλεσαν σε τέτοιου είδους ενέργεια είναι ευνόητες.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να πληροφορήσουμε πως στη θέση "Προφήτης Ηλίας" θα τοποθετηθεί Μνημείο εις μνήμην των πεσόντων κατά το χρονικό διάστημα από 1940-1949, δαπάνας του ιδρύματος Βασιλείου και Ζωής Λούπου, η αξία που οποίου προσγεγγίζει τα 2.000.000 δρχ.

Μετά τημής
Το Δ.Σ. του Συλλόγου
των Απανταχού Βαμβακιτών

ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ "ΚΑΡΥΑΤΕΣ"

Προς τον πρόεδρο του Συλλόγου Αραχοβιτών Μελβούρνης

Αγαπητή κ. Ανδρούλη

Μετά τη τελεφωνήμα σας επικοινώνησα με τον τραγουδιστή του μουσικού συγκροτήματος "Καρυάτες", Πάνος Αρδάμη και τον ρώτησα σχετικά με τα τραγούδια του χωριού που θέλετε να έχετε στο χορό σας. Ο Πάνος και όλα τα μέλη της ορχήστρας σας στέλνουν μια κασέτα, η οποία περιλαμβάνει τα τραγούδια

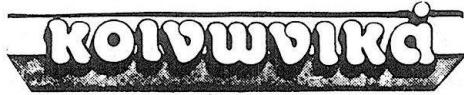
ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ "ΚΑΡΥΑΤΕΣ"

Πάνος Αρδάμης: μπουζούκι και τραγούδι, Κώστας Διαμαντούρος: ντράμα, Πάνος Ηλιόπουλος: κλαρίνο, Γάννης Μέλιος: αρμόνιο, Θόδωρος Μπακάλης: κιθάρα.

του χωριού όπως: το αμπέλι, τη γειτονίτσα, το πιπέρι, στ'

Αγιάνην τη πηγάδι, τρεις κακές μου συνυφάδες, κ.λ.π.

Σας προσφέρουμε την κασέτα δωρεάν αλλά πρέπει να προσέξετε δύο δεν έχει γραφτεί σε στο

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Ο Γεώργιος Τσάμπηρας και η σύζυγός του Ντίνα (γένος Γεωργίου Κόκκινου) απόχτησαν κοριτσάκι, στο Τορόντο, στις 27-4-91.
- Ο Ιωάννης Γ. Σταυρόπουλος, πρόεδρος Συλλόγου Βασσαραίων Αμερικής και η σύζυγός του Άννα (γ. Νικολαΐδη) από τη Ζούπανια απόχτησαν κοριτσάκι στη Βοστώνη.
- Ο Κώστας Δίβρης και η καταγόμενη από το Βασσαρά Πάμελα (γένος Γ. Βαρσαμή) απόχτησαν κοριτσάκι στη Βοστώνη.
- Αγοράκι (το νέα Κώστα) απόχτησαν η Γεωργία και ο Πάνος Κώστα Διαμαντούρους από το Union S.C.
- Στις 21 Οκτωβρίου η Βίκυ και ο Παναγιώτης Χρήστου Πίτσιος απόχτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα και το ονόμασαν Βασιλική.

Να ζήσουν!

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Αμοιβαία υπόσχεση γάμου έδωσαν στις Καρυές:

- Ο Ιωάννης Σωτ. Μαχαίρας με την Άννα Ιω. Βελώνη και η Κωνσταντίνα Παν. Χάρακα με τον Γεώργιο Ράμπη από τις Ρίζες Αρκαδίας.
- Αρραβωνιάστηκε ο εισαγγελέας Σπύρος Κώστα Διαμαντούρος στο Union S.C. με την Ελπίδα Ξανθάκου, ελληνικής καταγωγής από τον Πλάτανο Γυθείου.

Συγχαρητήρια!

ΓΑΜΟΙ

- Στις 11 Μαΐου 1991 παντρεύτηκαν στην Αθήνα η Άννη Ευσταθίου Μπελογιάννη (κόρη της Βιργινίας Βαλάτη από του Κλαδά) μαθηματικός, με τον Ανώνυμη Γεωρ. Ατσαλάκη επίσης μαθηματικό.
- Στο Belmont, Mass παντρεύτηκαν η Κάθη Παπούλια με τον Γεώργιο Π. Σακελλάρη, από το Βασσαρά, που είναι ήλεκτρολόγος μηχανικός και αντιπρόεδρος της μεγάλης εταιρείας MASS ELECTRIC Co.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι!

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Σε ηλικία 72 ετών πέθανε στο Boston ο Νικόλαος Μ. Κουφός, που ήταν πολύ αγαπητός από όλους τους Βασσαραίους.
- Στις 3-2-91 πέθανε και κηδεύτηκε στη Σπάρτη η Δήμητρα Κοψιάτη (γ. Γεωργίου Αγγλέζη).

Στις Καρυές

- Τη 1-3-91 η Παναγιώτα, χήρα Αντωνίου Καρκούλη.
- Στις 8-3-91 η Παναγιώτα σύζ. Σαράντου Τράκα.
- Στις 12-4-91 η Γιαννούλα σύζ. Χαράλαμπου Κουτσόγεωργα.
- Στις 20-5-91 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο Αλεποχώρι Αρκαδίας ο πεπέραρχος ε.α. Ηλίας Παπαγεωργίου (γ. Διαντζίκη).
- Στο Τσούνι πέθαναν δύο καλές γειτόνισσες: η Ευγενία Παπαδιγιαννη (γ. Μπακούρου) και η Ευγενία Στελλάκου (κόρη του παπα-Αλέξη Κοκκίνη από τη Βαμβακού).

Συλλυπητήρια!

ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗΣ

Από τη Λέλα Κόρδαρη-Ντάρμου

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Αρραβωνιάστηκαν η Μαρία Καπονικολού με τον Θανάση Π. Ροζανίτη.

ΓΑΜΟΙ

- Στις 26-12-90 παντρεύτηκαν η Τούλα Βλήττα με το Λιβέρη Ιατρού.
- Στις 29-12-90 παντρεύτηκαν η Βασιλική Μπάρδη με τον Ιωσήφ Τιέρη.

Συγχαρητήρια!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η Βασιλική και ο Ιωσήφ Τιέρη ευχαριστούν την Αδελφότητα Αραχοβιτών για τα ωραία λουλούδια που έστειλαν στο γάμο τους.

ΤΑΞΙΔΙΑ

- Η Μαίρη Παν. Θεοδωρακάκη βρίσκεται στην Ελλάδα από το Σεπτέμβριο.
- Η Τζίνα Παντελοπούλου επισκέφτηκε τα αδέλφια της στην Αμερική.
- Επέστρεψαν από την Ινδία και Νεπάλ το ζεύγος Jeff και Αγλαΐτσα Grace (κόρη του Θ. Πουλόκεφαλου).

26 Μαΐου 1991:

Ένας ωραίος γάμος στο Τσούνι

"Αστρη βαμπακιά είχα στην πόρτα μου μου την πήραν την Παναγιώτα μου"

αυτό συνίθισε να τραγουδάει στους γάμους ένας ευχάριστος γλεντζές, ο Σταύρος Α. Χούτης.

Τώρα όμως που η βαμπακιά φεύγει απ' τη δική του πόρτα αδυνατεί να την ζητριούσε. Τον αντικαθιστά η καλή και αικουδάστη σύντροφός του Ελένη Χούτη (γ. Ανδριτσάκη), κόρη του Γιώργη Ανδριτσάκη από τη Μεγάλη Βρύση. Δίπλα της στη μεγάλη χαρά της κόρης της ο εκλεκτός γιώς της Τάσσος, με σύσσωμο το Χουτείκο σύρι.

"Χαρά πούχει η πολλή συριά τ' αδέρφια τα ξαδέρφια, χαρά να τάβρει χαρόνται λύπη και την περνούντε."

"Όλοι οι συγγενείς και φίλοι βρέθηκαν εκεί να ευχηθούν. Μια πανέμορφη νύφη ξεπρόβαλε από το Χουτείκο σπίτι στο Τσούνι. Είναι η κόρη του Βαμβακίτη Σταύρου Χούτη. Οι ευχές όλων τη συνοδεύουν. Ο γάμος των εκλεκτών νέων, της Μαίρης Στ. Χούτη (μαθηματικού) και του Βαγγέλη Παν. Λύκου (Ηλεκτρολόγου - Μηχανικού από το Άργος), έγινε στον Άγιο Νικόλαο Κοκκινοράχης και το τραπέζι του γάμου που ακολούθησε στο κέντρο Αλάμπρα. Όλοι έδωσαν τις θερμές ευχές τους στο εκλεκτό ζευγάρι.

Αγαπητέμενα μας παιδιά οι ευχές μας για μακροζωία, ευτυχία και χαρά θα σας συνοδεύουν πάντα.

Αντώνης και Τούλα Κοκκολά (γ. Λουύπου) Διονύσης και Λιάνα

ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΑΤΡΙΔΑ ΟΤΑΝ ΤΗ ΓΝΩΡΙΣΟΥΝ

(Εντυπώσεις της Διαμάντως Πανταζή γ. Λεβεντάκη από την πρώτη επίσκεψη που έκανε στην Αράχοβα με τον άντρα της, τα Χριστούγεννα 1990):

Ακούσαμε τις καμπάνες του Άγιου Ανδρέα κατά τις πέντε το πρώι και στηκωθήκαμε. Αν και είχαμε κοιμηθεί μόνο λίγες ώρες ξυπνήσαμε με όρεξη. Ο θείος Δήμος Λεβεντάκης (Μαζαφαλάρας) είχε στηκωθεί νωρίτερα και είχε βάλει ξύλα στην σόμπα. Το σπίτι ήταν ζεστό και ήσυχο, και η Γιαγιά Γαρυφαλλία κοιμήθηκε. Με το καφεδάκι στο χέρι ο θείος μας λέει να τον ακολουθήσουμε και μας ανοίγει την πόρτα του σπιτιού. Τι να δούμε; Χιόνι. Ήταν κάτασπρο και έπεφτε σαν άσπρες ελαφριές πεταλούδες. Είχε κλείσει την είσοδο του σπιτιού, αλλά σε δύο λεπτά είχαμε αποφασίσει να πάμε στην εκκλησία, γιατί ήταν Χριστούγεννα.

Προτού πάμε στην Ελλάδα, είχαμε δύο επιθυμίες, να έχουμε Χριστούγεννα με τη γιαγιά Γαρυφαλλία στην Αράχοβα και να δούμε χιόνι. Πραγματοποιήθηκε το όνειρό μας. Η χαρά που είχαμε αυτά τα Χριστούγεννα συνεχίστηκε για όλες τις ημέρες που είμασταν στην Αράχοβα. Περπατήσαμε σχεδόν όλο το χωριό, είδαμε το Ωρολόγι, το θαυμάσιο σχολείο, τις όμορφες εκκλησίες, τις Καρυατίσσες και πολλούς χωριανούς. Καθήσαμε στο καφενείο του Δήμου Κουτσόγεωργα, όπου φάγαμε κατσικάκι με τηγανίτες πατάτες

και μια χωριάτικη σαλάτα.

Εδαμε και άλλα χωριά όμορφα σαν την Αράχοβα και αυτά ήταν το Τουρκολέα (Τρίπολη, Αρκαδία), το Πλατύ (Καλαμάτα, Μεσσηνία), και το Σωληνάρι (Λειψαδειά, Βοιωτία). Χαρήκαμε την Ευρώπη, όπως περαστικά την γνωρίσαμε.

'Άλλη φορά που θα κάνουμε τέτοιο μακρινό ταξίδι, θα είναι καλοκαίρι και θα έχουμε τουλάχιστον τρεις μήνες για να χαρούμε τα όμορφα χωριά μας.

Στάθης και Διαμάντω Πανταζή (Είμαι κόρη του Λάμπρου Λαγκαδίνου και της Αντωνίας (Λεβεντάκη) Λαγκαδίνου)

Σημειώση εφημερίδας:

Διαμάντων, συγχαρητήρια για το ωραίο γράμμα σου, το τόσο καλογραμένο και με άριστα ελληνικά. Ξανθαίμιζω εδώ, τα λόγια του Αγίου Κοσμά Αιτωλού, που παρακινούσε τους γονείς στα χρόνια της Τουρκοκρατίας να μαθαίνουν στα παιδιά τους Ελληνικό "Αδελφοί μου, σας συγχαρώντας όλες οι αμαρτίες, αν μαθαίνετε στα παιδιά σας την ελληνική μας γλώσσα".

Ασφαλώς την ευλογία του θα έχουν και όλοι οι μετανάστες που με πολλές δυσκολίες κατέφεραν να μάθουν τα παιδιά τους ελληνικά!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

(Συνέχεια από τη προηγούμενα)

Την επομένη τον έβγαλαν πρόγραμμα, ήρθε στο ΚΑΤ με πολλά παιδιά της Ιατρικής μαζί του, μου γέμισαν το δωμάτιο λουλούδια. "Μάνα μου, μου λέει, μπορεί να φύγω έξω, μην ανησυχήσεις, χρειάζονται θυσίες για να βγάλουμε τη Χούντα". Μούτε ψέματα πως δεν τον πειραζαν στην Ασφάλεια, στην μητέρα μου ότι μάρτυρας, διαδέχονται την ίδια θυσία. Είδα τότε το φάσμα του παιδιού μου ένα σκέλεθρο με ίχνη ζωής. Μας χρώζεις ένας φαρδύς πάγκος, τόσο που χρειάστηκε αυτός να αιτηθεί πάνω του κορμί του, και εγώ, να κάμω το ίδιο από την απέναντι πλευρά, για να φθάσει μόλις να φιλήσει την άκρη των χεριών μου και να τα βρέξει με δάκρυα. Ορκίζομαι στη μητή μου πως έχετε δώσει στην Ελλάδα και στην Λακεδαίμονα ιδιαίτερα τα τρία διακεριμένα παιδιά σας. Για τον Ανδρέα ειδικά πληροφορούματα πως έχειν αιματίσθιο εάν υπάρχουν 5 Ελλη

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩ. ΚΟΨΙΑΥΤΗΣ

Ο τελευταίος μυλωνάς του Πάρνωνα

Στις 23-2-91 πέθανε στις Καρυές ο Παναγιώτης Ιω. Κοψιαύτης σε ηλικία 70 ετών.

Ο εκλιπών ήταν ένας σωστός άνθρωπος, καλός οικογενειάρχης, που ευτύχησε να ιδεί τα παιδιά του καλά αποκαταστημένα με τις φροντίδες του και το παράδειγμά του.

Ήταν επίσης το σύμβολό μιας εποχής που, με τις ραγδαίες αλλαγές της, εξαφάνισε ένα επάγγελμα, τόσο που η λέξη "μυλωνάς" θα επιζέι μόνο στις παραδόσιες δημήσεις και δεν θα προσδοτήσει κανένα συγκεκριμένο πρόσωπο.

Ο μύλος, από τα πανάρχαια χρόνια, ήταν αναπόσπαστα συνδεδεμένος με τη ζωή του χωριού. Οι χειροκίνητες μυλόπετρες σιγά σιγά μεγάλωσαν και κυήθηκαν άλλοτε με τη βοήθεια των ζώων, του ανέμου ή του νερού.

Στην εποχή του σύμβολο μιας εποχής που, με τις ραγδαίες αλλαγές της, εξαφάνισε ένα επάγγελμα, τόσο που η λέξη "μυλωνάς" θα επιζέι μόνο στις παραδόσιες δημήσεις και δεν θα προσδοτήσει κανένα συγκεκριμένο πρόσωπο.

Οι νερόμυλοι εξειδιπλισμένοι, ανάλογα με τη δυναμικότητά τους, με υπότιμη, αποθήκες ή καλύβες με το σπίτι του μυλωνά, η ζωά του και κυρίως τις κότες του, αποτελούσαν την πρώτη βιομηχανική - βιοτεχνική μονάδα κάθε οικισμού, και μια ζωντανή παρουσία μέσα στην ερημιά κάθε ρεματιάς.

Στην Αράχοβα, κατά τον μπαρμπα Ποιτή Γουδέ, ο παλαιότερος μύλος που διατηρήθηκε από τον περασμένο αιώνα ήταν ο Ματαλέϊκος που διύλευε ψηλά στο ρέμα της Παναγίας.

Στη Δέση υπήρχε άλλος νερόμυλος που διούλεψε μέχρι τον πόλεμο του '40.

Στο Κάτω Ρέμα ήταν ο "Πιτσέικος μύλος" που τον διόλευεν τρεις συνετάριοι με τις ημέρες: 3 ημέρες ήθελαν οι Πιτσέοι και από 2 ημέρες οι άλλοι συνετάριοι.

Με το ίδιο νερό χαμηλότερα διούλευε ο "Κάτω Μύλος" με άλλους ιδιοκτήτες.

Οι μύλοι αυτοί μετά βίας διατηρήθηκαν μέχρι το 1950, όπότε εγκαταστάθηκαν στο χωριό μικροί πετρελαιοκίνητοι μύλοι: του Θεοδωρακάκη ή Χατζή, του Νικόλα Γουδέ και του Γάννη Κοψιαύτη. Του Κοψιαύτη διατηρήθηκε μέχρι το 1970 περίπου και εξυπηρετούσε Αράχοβα, Βαρβίτα, Βαμβακού. Τώρα οι αλευροβιομηχανίες με τη φορτηγή τους αυτοκίνητα μοιράζουν τα σακκιά τα ολεύρι στα χωριά και όταν φτάσουν στις πλατείες ακούγεται από το χωρί ή το μικρόφωνο η λέξη "μυλωνάς", σαν αντίλαση ενός επαγγέλματος που έσβησε και μιας εποχής που έψυγε και δεν ξαναγυρίζει πια.

Α.Γ.Π.

Ανακοινώσεις για ενημέρωση

Στις 29-4-91 συνήλθε το Νομ. Συμβούλιο Λακωνίας υπό την προεδρία του Νομάρχη κ. Φώτη Φαλιέγκα και κατένευψε με ομιλίαντη απόρριψη των τις πιστώσεις του σχεδίου ανάπτυξης τοπικής αντ/ης (ΣΑΤΑ) του έτους 1991.

Οι πιστώσεις αυτοί του προγράμματος αποτελούν μέρος του Π.Δ.Ε. και ανέρχεται στο ποσόν των 450 εκατ. δρχ.

Η κατανομή των κατά 75% έγινε με πληθυμιακά κριτήρια. Το ποσόν που χορηγείται στους ΟΤΑ, αποτελεί πάγιο έσοδο των Δήμων και Κοιν/των και θα διατεθεί αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση έγχων και μελετών. Για πρώτη φορά η ποσόν δίδεται σαν επιχορήγημα και όχι για συγκαρκεμένα έργα, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στα Δημοτικά ή Κοινωνικά Συμβούλια να καταρτίσουν το τεχνικό πρόγραμμά τους, με μεγαλύτερη ευχέρεια και σύμφωνα με τις προαιρετικές τους ανάγκες.

Τη συζήτηση παρακολούθησαν και αρκετοί πρόσδεδοι κοιν/των.

• • •

Το Υπουργείο Εσωτερικών σε συνεργασία με τις κατά τόπους Νομαρχίες και τους Δήμους της Χώρας, αποφάσισε να οργανώσει πρόγραμμα επισκέψεων και γνωμίσιας της Μητρόπολης - Πατρίδας για τα Ελληνόποντά της ομογένειες, αγγίστηκαν και κορίτσια ηλικίας 12-15 ετών.

Ήταν επόμενο βέβαια να μη λείπει η Λακωνία απ' το σχεδιασμό αυτού του προγράμματος, αφού είναι γνωστές οι σχέσεις μας με τον Ελληνισμό της Διασποράς. Ήταν θα έχουμε την ευκαιρία οι Λάκωνες να υποδεχθούμε και να φιλοξενήσουμε, έστω και για λίγο, 150 Ελληνόποντά απ' τις ΗΠΑ και τον ΚΑΝΑΔΑ μέσω στο πρώτο 10ήμερο Ιουλίου.

Είναι προφανές πως η προσπάθεια αυτή αποβλέπει στην ενδυνάμωση των ήδη υφισταμένων δεσμών ανάμεσα στη Μητρόπολη Ελλάδας και τους Έλληνες της Διασποράς. Επιδιώκεται επίσης να δόσει την ευκαιρία στην Νέα Γενιά του Απόδημου Ελληνισμού που επικοινωνούν με την Μητρόπολη Ελλάδα.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει διαμονή 15 ημερών στην Ελλάδα των Ελληνοταίων του εξωτερικού και έχει χαρακτηρίστηκε επιμορφωτικό και ψυχαγωγικό, καθώς περιλαμβάνει επισκέψεις σε Μουσεία, Αρχαιολογικούς Χώρους και άλλους τόπους αναμνήσης. Θα έχουν έτοιμα τα Ελληνόποντά του Νέου Κόσμου τη δυνατότητα να γνωρίσουν την Ελληνική παράδοση, να συνδεθούν με τις φύσεις Φυλής και να γνωρίσουν τις φυσικές ομορφιές της Χώρας μας.

Έτσι, τα Ελληνόποντά που θα έχουν την τιμή και τη χαρά να φιλοξενήσουμε πιστεύουμε, ότι θα γίνουν οι καλύτεροι πρεσβυτές της Χώρας μας και θα μεταφέρουν την ευχάριστη σύγχρονης Ελλάδας, σταν επιστρέψουν στις Χώρες τους.

Πληροφορίες: Αμαλίας 85, Σπάρτη, Τ.Κ.: 23100, Τηλ.: 26306

ΥΔΡΟΔΟΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΟΡΡΑΧΗΣ (ΤΣΟΥΝΙ) 1960

Οι θείοι δύρι ιποδέχθηκαν οι κάτοικοι του μικρού χωριού το νερό που παραχώρησε ο Δήμος Σπαρτιτών το Σεπτέμβρη 1960.

Στη φωτογραφία διακρίνονται η θεία Σοφία Ν. Κουμανταράκη, που το αγγίζει

σα ν θέλει να βεβαιωθεί ότι επί τέλους θα τρέξει το νερό στις βρύσες που το περιένεν έποικες!

Το χαρανί γέμισε! Το όνειρο πραγματοποιήθηκε. Το σημείο που πρωτότερες το νερό ήταν ψηλά πάνω από το σπίτι του Νίκου Κουμανταράκη στον παλιό δρόμο που πήγαινε στη λότζα του Γρηγόρη.

Στη φωτογραφία διακρίνονται επίσης (από αριστερά) Πέτρος Κουμανταράκης, άγνωστος, Ηλίας Γρηγόρης, Δήμος Γρηγόρης, Μιχάλης Σουρλής, Νίκος Αθανασίδης, Νόντας Νικολής, Πηγελόπη Χρηστάκου (γιάτρισσα) Γεώργιος Πετροπαύλης, Τασία Γαλάτα, Κατίνα Γρηγόρη, Πότα Χρηστάκη, Χαρίκλεια Βρύσιου κ.α.

ΙΟΥΝΙΟΣ Ο ΘΕΡΙΣΤΗΣ

κεφαλόβρυσο ή στους άμπιουλους και το κουβάλαγαν οι γυναίκες με βαρέλες, σέκια και σταμινή.

Όταν πέφταμε για ύπνο χωνόμαστε μέσα σε σακιά για να μη μας ταιπτάνε οι σκαρπιάδες.

Το πρωΐ ξυπνάμε νύχτα και αρχίζαμε το θέρο για να μη μας πάνει η ζέστη και θυμάμας που όλοι τραγουδάγανε, αλλά προπάντων οι γυναίκες και αρχίζανε πάντα με αυτό το τραγούδι:

Τώρα ημέρα είναι, τώρ' αυγή κοντεύει,
τώρα τα πουλά, τώρα τα χελιδόνια,
τώρα οι πέρδικες, γλυκολαλούν και λένε
ξύπνια αφέντη μου...

Το μεσημέρι κάθονταν δύο ώρες οι άντρες να εαποστάσουν και μετά δένανταν τα χερόβολα και κουβαλάγανε στ' αλώνι τα δεμάτια και συνήθως πάρναμε και ένα ζώα για το πάτημα. Τα παιδιά, μόλις σήκωναν οι μεγάλοι τα χερόβολα, μαζεύαμε τα στάχια για να μη μείνει καρπός χαμένος "σπειρί στάρι χάμιο είναι αμάρτια" έλεγαν οι γέροι.

Για τα πελειώσιμα οι θέρος ήταν τα αλόνια καθόμαστε στον πάτημα στον κάπιτο. Τα κλωστόσπουλα μεγάλωναν και τα κοκκόρια άρχιζαν να λαλούνται.

Πάλι κι αυτή η εποχή, πέρασε και τώρα μας φάνονται όλα σαν παραμύθια. Ωραία χρόνια ήταν και εκείνα, αιλάτα περνάντα καλύτερα, δύο ημέρες στον Θεώρη, όπως οι φαλαρίδες τρυπάνε τις πατούσες μου, ούτε οι κολιτσίδες γεμίζουν τα ρούχα μου.

Η ΑΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ) ΔΗΜΗΤΡΑ. Δημητρούλα, σ' ευχαριστώ για το γράμμα σου και τις δύο συνδρομές σου. Το Τσούνι μεγαλώνει και αλλάζει συνεχάς αλλά οι δικές μας ανανιώσιμες μένουν αναλογίες και κάθε επισκεψή στο χωρίο και στη γηρύνθειας είναι ένα νοσταλγικό ξαναγύρισμα στα παιδικά μας χρόνια, τα αξέχαστα.

Για τους Αγίους Τόπους, που είχες την ευκαιρία να επισκεψίες πράγματικά να είναι συγκλονιστική αυτή η εμπειρία και όλοι θα επιθυμούσαμε να κάνουμε αυτό το προσκύνημα - Μακάρι να αξιωμούμε!

VOUK

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΤΣΟΧΩΝΗΣ

Ένας επιτυχημένος πρόεδρος του Συλλόγου Λακώνων Φλώριδας ΗΠΑ.

Από τη Βαμβακού κατάγεται ο κ. Παρασκευάς Τσοχώνης και αφού έζησε αρκετά χρόνια στην Κλαδά, μετανάστευσε στην Αμερική και ζει με τη γυναίκα του στη Florida. Εκεί τα τελευταία χρόνια είναι πρόεδρος του Συλλόγου Λακώνων Φλώριδας, που ιδρύθηκε το 1981 και θεωρείται ένας πολύ επιτυχημένος πρόεδρος που υποστηρίζει με πάθος κάθε τι το ελληνικό και είναι πολύ αγαπητός στην παρούσια.

Ο Σύλλογος έχει σήμερα 170 μέλη με πλούσια δραστηριότητα σε αγαθοεργούς, κοινωφελείς σκοπούς.

Ο Παρασκευάς Τσοχώνης και μέλη του Συλλόγου Λακώνων Φλώριδας (ΤΑΜΠΑ).

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ, Πάνου Δ. Κουμουστίδη (της Ενώσεως Ελ. Λογοτεχνών)

Στο βιβλίο του Πάνου Κουμουστίδη "Οι Ρίζες μας" περιέχονται διηγήματα, ποιήματα, και μελέτες από τη ζωή, τη ήθη και έθιμα της Λακωνικής γης. Με λογοτεχνική σωστή γραφή αποδίδονται περιγραφές τόπων, μνημεών, εκκλησιών, οι ασχολίες των κατοίκων, γιορτές, γάμοι και πανηγύρια, αναμνήσεις, μιας εποχής που πέρασε, αλλά εξεκολουθεί να ζει διαφοροποιημένη και συγκινεί όλους μας.

Στη σκιά του Ταύγετου, στην Παλαιοπαναγιά, γεννήθηκε ο συγγραφέας, εκεί νώθιε τις ρίζες του και από εκεί απέλυνται η γραφή του σε όλη τη Λακωνία, που και αυτή είναι μια εικόνα της Ελλάδας ολόκληρης.

"Έχουν προηγηθεί και άλλα έργα του συγγραφέα όπως "Τουριστικός οδηγός της Λακωνίας" στα Αγγλικά και Γερμανικά, καθώς και Τουριστικός χάρτης της Λακωνίας.

Τώρα εποιημάζει επανέκδοση του Τουριστικού Οδηγού Λακωνίας διευρυμένο και εμπλουτισμένο.

Από το κεφάλαιο "Αντικείμενα Λαϊκής Τέχνης σελ. 49 παραθέτουμε τα αντικείμενα αυτά τα οποία αποτελούν το περιεχόμενο κάθε λαογραφικού μουσείου, που πρέπει να αποκτήσουν όλα τα χωριά. Ο Πάνος Κουμουστίδης ταξινομεί ως εξής τα αντικείμενα της Λαϊκής Τέχνης:

Α. Σπιτιά

Ο αργαλειός, η ρόκα, τα λανάρια, η ανέμη, το χαρανί, το κόσκινο, η κρισάρα, το τηγάνι, η σιδεροστιά, το τέντζερης, το τσουκάλι, το μπρίκι, τη τσιμπίδα, η μασιά, το φυσερό, το τραπεζομάχαιρο, η κουτάλα, η κεψέ, ο σοφράς, το σκαμνί, ο πλάστης, το σκαφίδι, ο χειρόμυλος, το καντήλι, το εικονοστάσι, η σκάφη, το χαράνι, το σουρωτήρι, ο μύλος του καφέ, το σακούλι, η πετσέτα, το πεσκίρι, το υφαντό, η βελέντζα, η κουρέλα, το κέντημα, κάθε παραδοσιακή φορεσιά, το βαγένι, το σεντούκι, το κασόνι, η κασέλα, το λιβανιστήρι, η πυθάρα, ο μάγγανος, τα καλάθια μικρά και μεγάλα, η φάρα, η βαρέλα, η τέστα, η στάμνα, η πετσέτα, ο σουγιάς, το σφραγίδι κ.α..

Β. Εργαλεία της γης

Το αλέτρι, η σάρνα, η τσάπα, ο κασμάς, το δρεπάνι, το δικριάνι, το τσεκούρι, το κλαδευτήρι, το πριόνι, η κόσα, η ψαλίδα, το φτυάρι, η τσουγκράνα, το σκαλιστήρι, ο λοστός, κ.ά.

Γ. Αντικείμενα ζώων

Το σαμάρι, τη τριχιά, η λαιμαργιά, το καμουστί, η καπιστράδα, το πέταλο, το καρφί, η ξύστρα, η σέλα, τα γκέμια, το χαϊμάλι, ο ντορβάς κ.ά.

Δ. Αντικείμενα κτηνοτρόφων

Η βεδούρα, το τροκάνι, το σελάχι, τα τσαρούχια, η κάπα, η τσαντήλα, η σπάτουλα, το καζάνι ή λεβέτι, η κεψέ, η αγκλίτσα, η μαγγούρα, η τσότρα, το τσαφάρι, κ.ά.

Ε. Διάφορα

Η τανάλια, το σφυρί, το σουφλί, το σκεπάρνι, το θειαφιστήρι, η ραντιστήρι, τα χαράρια, το φουρνόκλεισμα, η πλάνη, το ακόνι, η πένσα, το γιαταγάνι, το καριοφύλι, ο γκουβάς, το τουλούμι, η κούνια, η κυψέλη, ο κάδος, η μπότσα, το στροβίλι και, ότι άλλο μου διαφεύγει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ELECTRON (ΗΛΕΚΤΡΟΝ)

- ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΗΤΕΣ
- ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
- ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΜΕ ΜΝΗΜΕΣ
- ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ

ΣΟΥΛΤΑΝΗ 7 - ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ
ΤΗΛ. 3634505-3640356

ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΑ
ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΑΦΟΙ ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ Ο.Ε.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ 13 - ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 3227.927 - 3211.342
ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟ: ΣΠΑΡΤΗ - ΤΗΛ.: 0731 22.167

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Από το βιβλίο του Αραχοβίτη συγγραφέα Κώστα Πίτσιου "ΚΑΡΥΕΣ"

(συνέχεια από το 22 φύλλο)

Κατά τις έντεκα και μισή ο Γερμανός Διοικητής κάλεσε σε ανάκριση τον Πρόεδρο Βασίλη Ρούπα και τον Παπά Παναγώτη Μένταυλο· μαζί μ' αυτούς και το Ν. Λεβεντάκη, που ήξερε Αγγλικά για διερμηνεά.

Το θέμα της ανακρίσεως ήταν ποιός σκότωσε το Χ. Λαμπράκη, που όπως είναι γνωστό είχε σκοτωθεί πριν ένα μήνα από 3 άγνωστα πρόσωπα.

Σε λίγο ο Λεβεντάκης με εντολή των Γερμανών ανέβηκε στον εξώστη του σπιτιού του Σταθάκη και είπε στους κατοίκους λίγα λόγια για τη συμπεριφορά του χωριού προς τα στρατεύματα κατοχής κ.λ.π. Τι ειρωνεία! Να μιλούν για συμπεριφορά οι βάρβαροι και για ανθρωπία τα κτήνη!

Λίγη ώρα ίστερα, κατά το μεσημέρι, έβαλαν φωτιά στο σπίτι του Στύρου Πίτσιου και κατόπιν στου Θ. Διατζίκη (ή Καλιακούδα), πού και το ανατίναξαν με νάρκη. Γιατί τα 'καψαν τα σπίτια αυτά; Κανείς δεν έμαθε ως τώρα.

Ο "από μηχανής" Θεός.

Το δράμα του χωριού θα συνεχίζοταν ασφαλώς, ως το βράδυ – 50 σπίτια είχαν σημειωθεί για κάψιμο οι Γερμανοί – αν δεν παρουσιάζοταν, όπως στις αρχαίες τραγωδίες σαν "από μηχανής Θεός" ο αντιπρόσωπος του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού στην περιφέρειά μας κ. Αλ. Πέρσον. Ήρθε στο χωριό όλως δύσλογος μαζί με τον Ιωάννη Σταυρόπουλο.

Μόλις φάνηκε από μακριά το αυτοκίνητο του Δ.Ε. Σταυρού, οι

Γερμανοί στήκασαν από το δρόμο, που ήταν ως τότε πεταμένο από τους διοικητές, το πτώμα του Κελεσίδη και το ριξαν στο διπλανό κήπο. Δεν είχε έρθει ακόμη ο καρός, που δεν έδιναν πια πεντάρα για τη διεθνή κοινή γνώμη και προσπαθούσαν τώρα να κρύψουν τις βαρβαρότητες που είχαν κάμει την ημέρα αυτή.

Ο κ. Πέρσον κατάλαβε αμέσως τι είχε συμβεί. Έκαμε συστάσεις στους Γερμανούς και τους υπενθύμισε τις διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου, τις σχετικές με τους αμάχους, τις λεηλασίες και εμπρησμούς σπιτιών κ.λ.π. Τα "ξανθά κτήνη" θέλησαν να δικαιολογήσουν την κακουργία τους με τον ψευτικό ισχυρισμό ότι τάχι στο Αραχοβίτη ήταν σκοτώσεις κείνοι που πρώτοι ήταν στην περιοχή.

Ο πασδήποτε απ' τη στιγμή πού ήρθε ο Δ.Ε. Σταυρός ο Γερμανοί σταμάτησαν τις κακουργίες τους και άρχισαν να ετοιμάζονται για αναχώρηση. Κατά τη μία μετά το μεσημέρι συγκεντρώθηκαν όλοι στο Σταυρόποδρο, ανέβηκαν στα αυτοκίνητα και έφυγαν παίρνοντας ομήρους και λάφυρα. Οι Γότθοι στα πολύ παλιά χρόνια το ίδιο έκαναν. Σφαγή και λεηλασία. Το Γ' Ράτι πυρούσε να είναι υπερήφανο που ξαναγύρισε τόσους αιώνες πίσω το Γερμανικό λαό.

Ο κ. Πέρσον έμεινε στο χωριό περισσότερο από δύο ώρες μετά την αναχώρηση των Γερμανών. Γύρισε πάντα στην περιοχή της Αραχοβίτης για να διερμηνεύσει την αναγνώριση των Γερμανών. Τέλος της παντού, τα είδε όλα και τα έμαθε όλα. Πόσο λυπημένος ήταν για την ανθρωποτηταν.

Συνεχίζεται

Ο Ντεσκερές

Η Τουρκοκρατία και η αγραμματοσύνη που τη συνόδεψε άφησαν στους νεότερους χρόνους πολλά σημάδια και συνήθειες, που όχι μόνο δύσκολα καταπολεμήθηκαν, αλλά στηρίζονται και επιβιώνουν στις μέρες μας, με άλλα σύνομα, αλλά με την ίδια σημασία.

Ο ντεσκερές ήταν μια συστατική επιστολή που την έγραφε ο Δήμαρχος ή άλλος παράγοντας του χωριού, για να ζητήσει κάποιο ρουσφέρι και στις ημέρες στις οποίες γινόταν η σημερινή τουριστική περίοδη.

Μια και δύο στο Δήμαρχο, που ήταν και κουμπάρος του, με έν